

Bruxelles, 24.3.2021.
COM(2021) 142 final

**KOMUNIKACIJA KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU, VIJEĆU,
EUROPSKOM GOSPODARSKOM I SOCIJALNOM ODBORU I ODBORU REGIJA**

Strategija EU-a o pravima djeteta

Potrebna nam je strategija koja uključuje svu djecu i podupire djecu u ranjivu položaju. Potrebna nam je i strategija koja promiče i podupire naše pravo na sudjelovanje u odlukama koje utječu na nas. Jer bez djece ne bi se smjelo odlučivati o ničemu što se odnosi na djecu.

Vrijeme je da sudjelovanje djece postane normalno.

(Dječji zaključci, 13. Europski forum o pravima djeteta, 2020).

Uvod

Dječja prava su ljudska prava. Svako dijete u Europi i diljem svijeta trebalo bi imati ista prava i trebalo bi moći živjeti bez diskriminacije, optuživanja ili zastrašivanja bilo koje vrste.

To je društveni, moralni i ljudski imperativ o kojem ovise djeca, koja čine gotovo petinu stanovništva EU-a¹ i trećinu stanovništva svijeta², i šira zajednica. Potrebno je osigurati da sva djeca mogu ispuniti svoj potencijal i imati vodeću ulogu u društvu – bilo da je riječ o borbi za pravедnost i jednakost, jačanju demokracije ili pokretanju digitalne i zelene tranzicije.

Zato je **zaštita i promicanje prava djeteta temeljni cilj djelovanja Europske unije** unutar i izvan njezinih granica³. Taj je cilj zaštićen u Povelji Europske unije o temeljnim pravima⁴ kojom se jamči zaštita prava djece u provedbi prava Unije. On nadilazi sva područja politike i dio je temeljnih prioriteta Europske komisije, kako je utvrđeno u političkim smjernicama predsjednice von der Leyen⁵.

Opći cilj strategije je izgradnja najboljeg mogućeg života za djecu u Europskoj uniji i širom svijeta. On odražava prava i ulogu djece u našem društvu. Djeca nadahnjuju i predvode senzibilizaciju o krizama u području prirode i klimatskih promjena, diskriminacije i nepravde. Djeca nisu samo čelnici sutrašnjice, već su i čelnici i građani današnjice. Ovom strategijom nastoji se ispuniti naša zajednička odgovornost da udružimo snage kako bismo poštovali, štitili i ispunjavali prava svakog djeteta te zajedno s djecom izgradili zdravija, otpornija, pravdnija i jednaka društva za sve.

Naše djelovanje u tom području i dalje se temelji na konvenciji Ujedinjenih naroda o pravima djeteta⁶ (UNCRC) koju su ratificirale sve države članice EU-a. Više od 30 godina nakon njezina stupanja na snagu ostvaren je znatan napredak i sve se više prepoznaje da djeca imaju vlastita prava.

Konvencijom se priznaje pravo sve djece na najbolji mogući početak života, pravo na sretno i zdravo odrastanje i razvoj svojeg punog potencijala. To obuhvaća pravo na život na čistom i zdravom planetu, na zaštitu i skrb u okolini, na opuštanje, igru i uživanje u kulturnim i umjetničkim aktivnostima te uživanje u prirodi i poštovanje prirode. Obiteljima i zajednicama također treba pružiti potrebnu potporu kako bi mogle osigurati dobrobit i razvoj djece.

Djeca diljem EU-a nikada nisu imala prava, prilike i sigurnosti koje imaju danas. To se posebno može zahvaliti mjerama politike, zakonodavstvu i financijskim sredstvima EU-a, koji

¹ Dijete je osoba mlađa od 18 godina. Podaci o stanovništvu. [[youth_demo_010](#)], [[youth_demo_020](#)], Eurostat, 2020.

² Demografija. [Statističke tablice o djeci u svijetu 2019.](#), UNICEF

³ U članku 3. stavku 3. Ugovora o Europskoj uniji (UEU) utvrđuje se promicanje zaštite prava djeteta kao cilj EU-a. U članku 3. stavku 5. UEU-a utvrđuje se da Unija, u svojim odnosima s ostatkom svijeta, doprinosi (...) zaštiti ljudskih prava, a posebno prava djeteta.

⁴ [Povelja EU-a o temeljnim pravima](#), 2012/C 326/02

⁵ [Ambiciozna Unija. Moj plan za Europu. Kandidatkinja za predsjednicu Europske komisije Ursula von der Leyen. Političke smjernice za sljedeću Europsku komisiju 2019.–2024.](#)

⁶ [Konvencija o pravima djeteta](#), Ujedinjeni narodi, 1989.

je djelovao usporedno s državama članicama, tijekom proteklog desetljeća. Tijekom proteklih desetljeća Komisija je iznijela važne inicijative za suzbijanje trgovanja djecom, seksualnog zlostavljanja i iskorištavanja djece, borbu protiv nestanaka djece i promicanje pravosudnih sustava prilagođenih djeci. Proširili smo i uključili odredbe prilagođene djeci u politike i zakonodavstvo u području azila i migracija. Uložili smo još više truda kako bismo internet učinili sigurnijim za djecu te nastavili borbu protiv siromaštva i socijalne isključenosti. Modernizirane smjernice EU-a za 2017. za promicanje i zaštitu prava djeteta bile su prekretnica za prava djece na globalnoj razini, zajedno s brojnim humanitarnim i razvojnim programima kojima se promiče pravo na zdravlje i obrazovanje. Tim je inicijativama znatno poboljšan život djece u EU-u i konkretno ostvarivanje njihovih prava.

Napredak je teško izboren i ne bi ga trebalo uzeti zdravo za gotovo. Sada je trenutak da nastavimo s tim naporima, uklonimo postojeće prepreke i riješimo nove probleme te definiramo sveobuhvatnu strategiju za zaštitu i promicanje prava djece u današnjem svijetu koji se neprestano mijenja.

I dalje se ozbiljno i redovito krše prava prevelikog broja djece. Djeca su i dalje žrtve različitih oblika nasilja; izložena su socioekonomskoj isključenosti i diskriminaciji, posebno na temelju spola, seksualne orijentacije, rasnog ili etničkog podrijetla, religije ili uvjerenja, invaliditeta, bilo vlastitog ili svojih roditelja. Ne slušamo dovoljno dječje brige, niti se njihova mišljenja dovoljno ne uzimaju u obzir u pitanjima koja su im važna.

Pandemija bolesti COVID-19 povećala je postojeće izazove i nejednakosti i stvorila nove. Djeca su izložena sve većem nasilju u obitelji te zlostavljanju i iskorištavanju na internetu i kiberzlostavljanju⁷; sve veća količina materijala povezanih sa seksualnim zlostavljanjem djece dijeli se na internetu⁸. Postupci azila ili spajanja obitelji kasnili su. Prijelaz na učenje na daljinu nerazmjerno je utjecao na vrlo malu djecu, djecu s posebnim potrebama, djecu koja žive u siromaštvu, u marginaliziranim zajednicama, primjerice romsku djecu, te djecu u udaljenim i ruralnim područjima koja nemaju pristup internetskoj vezi i IKT opremu. Mnoga djeca izgubila su najhranjiviji dnevni obrok te pristup uslugama koje škole pružaju. Pandemija je snažno utjecala i na mentalno zdravlje djece te je zabilježen porast tjeskobe, stresa i usamljenosti. Mnoga djeca nisu mogla sudjelovati u sportskim, rekreativnim, umjetničkim i kulturnim aktivnostima koje su ključne za njihov razvoj i dobrobit.

EU treba razviti nov i sveobuhvatan pristup koji će odražavati nove okolnosti i trajne izazove. Donošenjem prve sveobuhvatne strategije o pravima djeteta Komisija se obvezuje da će svojim unutarnjim i vanjskim djelovanjem te u skladu s načelom supsidijarnosti djecu i njihove najbolje interese staviti u središte politika EU-a. Strategijom se želi objediniti sve nove i postojeće zakonodavne, političke i financijske instrumente EU-a u jedan sveobuhvatni okvir.

Predlaže niz ciljanih mjera u **šest tematskih područja**, a svako područje određuje prioritete za djelovanje EU-a u nadolazećim godinama. To će se poduprijeti jačanjem **uključivanja prava djece** u sve relevantne politike EU-a. U obzir se uzimaju posebne potrebe određenih skupina djece, uključujući višestruko ranjivu djecu i onu koja se suočavaju s različitim oblicima diskriminacije.

⁷ [How children \(10-18\) experienced online risks during the COVID-19 lockdown in spring 2020](#) (Kako su djeca (10 – 18 godina) doživjela rizike na internetu tijekom ograničenja kretanja zbog bolesti COVID-19 u proljeće 2020. (tekst na engleskom jeziku)), JRC, Europska komisija, 2020.

⁸ [Exploiting Isolation: Offenders and victims of online child sexual abuse during the COVID-19 pandemic](#) (Iskorištavanje izolacije: počinitelji i žrtve seksualnog zlostavljanja djece na internetu tijekom pandemije bolesti COVID-19 (tekst na engleskom jeziku)), Europol, 2020.

Ta se strategija temelji na prethodnim komunikacijama Komisije o pravima djeteta⁹ i na postojećem pravnom i političkom okviru¹⁰. Ona pridonosi i postizanju ciljeva europskog stupa socijalnih prava¹¹. Strategija se temelji na UNCRC-u i njegova tri fakultativna protokola, konvenciji UN-a o pravima osoba s invaliditetom (UNCRCPD)¹² te će pridonijeti postizanju ciljeva održivog razvoja Ujedinjenih Naroda. (SDGs)¹³. Povezana je i sa standardima Vijeća Europe o pravima djeteta, kao i s njegovom strategijom za prava djeteta (2016.–2021.)¹⁴

Strategija se temelji na znatnim doprinosima Europskog parlamenta¹⁵, država članica, organizacija za zaštitu prava djeteta, drugih dionika i pojedinaca, prikupljenih tijekom pripreme faze, uključujući otvoreno javno savjetovanje¹⁶ i Europski forum o pravima djeteta 2020¹⁷.

Ova je strategija razvijena **za djecu i zajedno s djecom**. U pripremi strategije uzeta su u obzir **mišljenja i prijedlozi više od 10 000 djece**¹⁸. Djeca su sudjelovala i u pripremi njima prilagođene verzije strategije¹⁹. To obilježava novo poglavlje i važan korak za EU prema istinskom sudjelovanju djece u postupcima donošenja odluka.

1. Sudjelovanje u političkom i demokratskom životu: EU koji osnažuje djecu da budu aktivni građani i članovi demokratskih društava

„*Ako ne mi, tko će?*“ (Dječak, 16, 13. Europski forum o pravima djeteta, 2020.)

Mladi na ulicama širom svijeta koji pozivaju na djelovanje u području klime ili kao dječji branitelji ljudskih prava²⁰ pokazuju nam da su djeca aktivni građani i **pokretači promjena**. U većini država članica EU-a djeca nemaju pravo glasa do navršanih 18 godina, no imaju pravo biti aktivni članovi demokratskih društava i mogu pomoći u oblikovanju, provedbi i ocjenjivanju političkih prioriteta.

Postoje dobri primjeri toga kako različite razine državnih i javnih tijela promiču smisleno sudjelovanje djece koje ima stvaran utjecaj na odluke u javnoj sferi²¹. Na razini EU-a to uključuje dijaloge EU-a s mladima²² i Kutak za učenje²³.

⁹ [Prema strategiji EU-a o pravima djeteta](#), COM(2006) 367 i [Program EU-a za prava djeteta](#), COM(2011)60

¹⁰ Vidjeti Prilog 2. – Prava djeteta – pravna stečevina i politike EU-a

¹¹ [Europski stup socijalnih prava i njegovih 20 načela](#)

¹² [Konvencija o pravima osoba s invaliditetom](#), Ujedinjeni narodi, 2006.

¹³ [UN-ovi ciljevi održivog razvoja: program do 2030.](#), Vidjeti Prilog 1.: Usporedna tablica s opisom relevantnih prava utvrđenih u Povelji EU-a o temeljnim pravima, Konvenciji UN-a o pravima djeteta te UN-ovim ciljevima održivog razvoja, koje štite i promiču različiti dijelovi ove strategije.

¹⁴ [Strategija Vijeća Europe za prava djeteta](#) (2016.-2021.) Vijeće Europe priprema i budući strateški okvir za razdoblje 2022.–2027.

¹⁵ Europski parlament [Rezolucija od 26. studenoga 2019. o pravima djece povodom 30. obljetnice Konvencije UN-a o pravima djeteta](#) (2019/2876(RSP)) – [Rezolucija Europskog parlamenta od 11. ožujka 2021. o pravima djece u pogledu strategije EU-a o pravima djeteta](#) (2021/2523(RSP))

¹⁶ [Sažeto izvješće o otvorenom javnom savjetovanju o strategiji EU-a o pravima djeteta](#), 2021.

¹⁷ [13. Europski forum o pravima djeteta](#), 2020.

¹⁸ UNICEF, Eurochild, Save the Children, Child Fund Alliance, World Vision: [Our Europe, Our Rights, Our Future](#). (Naša Europa, naša prava, naša budućnost) - Savjetovanje s djecom [u rezidencijalnoj skrbi](#) koje su provela SOS dječja sela i [djeecom koja su korisnici usluga jačanja obitelji](#) te [sažeto izvješće](#), Defence for Children International, Terre des Hommes i njegovi partneri.

¹⁹ [Strategija EU-a o pravima djeteta: verzije prilagođene djeci](#)

²⁰ [Report of the 2018 Day of General Discussion on Protecting and Empowering Children as Human Rights Defenders](#) (Izvešće povodom Dana opće rasprave 2018. o zaštiti i osnaživanju djece kao branitelja ljudskih prava), UN-ov odbor za prava djeteta, 2018; [Implementation Guide on the Rights of Child Human Rights Defenders](#). (Vodič za provedbu prava djece kao branitelja ljudskih prava), Child Rights Connect, 2020

²¹ [Studija o sudjelovanju djece u političkom i demokratskom životu EU-a](#) (na engleskom jeziku), Europska komisija, 2021. i njezina [pristupačna verzija](#)

Ipak, **prevelik broj djece smatra da nisu dovoljno uzeti u obzir u donošenju odluka**²⁴. Izazovi uključuju stereotipe i predodžbe da je sudjelovanje djece problematično, skupo, zahtijeva resurse i stručnost. Rodni stereotipi posebno ograničavaju težnje djevojčica i dječaka i stvaraju prepreke za njihovo sudjelovanje i životne odabire. Čini se da je većina djece svjesna svojih prava, no samo četvrtina smatra da cijelo društvo poštuje njihova prava.²⁵ To negativno utječe na sudjelovanje djece u školama, sportu, kulturi i drugim slobodnim aktivnostima, u pravosudnim i migracijskim sustavima ili u sektoru zdravstvene skrbi te u obiteljima.

Zato EU mora promicati i poboljšati **uključivo i sustavno sudjelovanje djece na lokalnim i nacionalnim razinama te na razini EU-a**. To će se ostvariti kroz novu **platformu EU-a za sudjelovanje djece** koja će se uspostaviti u partnerstvu s Europskim parlamentom i organizacijama za zaštitu prava djeteta, kako bi se osiguralo bolje sudjelovanje djece u donošenju odluka. Konferencija o budućnosti Europe također je sjajna prilika da se sudjelovanje djece provede u djelo.

Komisija će pomoći djeci, stručnjacima koji rade s djecom i za njih, medijima, javnosti, političarima i oblikovateljima politika da povećaju osviještenost o pravima djeteta i osiguraju pravo djeteta da ga se čuje i poslušaju. Promicat će i smisleno i uključivo sudjelovanje djece u postupku donošenja politika europskih institucija i agencija EU-a, posebno uz savjetovanja usmjerena na djecu, prema potrebi.

Ključne mjere Europske komisije:

- uspostaviti platformu EU-a za sudjelovanje djece, zajedno s Europskim parlamentom i organizacijama za zaštitu prava djeteta, kako bi se povezali postojeći mehanizmi sudjelovanja djece na lokalnoj i nacionalnoj razini te na razini EU-a i kako bi se djeca uključila u postupke donošenja odluka na razini EU-a;
- stvoriti prostor u kojem djeca mogu aktivno sudjelovati u Europskom sporazumu o klimi preuzimanjem obveza ili tako da postanu ambasadori sporazuma. Koalicija „Obrazovanje za klimu” pomoći će djeci da postanu nositelji promjena u provedbi sporazuma o klimi i europskog zelenog plana²⁶ uključivanjem škola u obrazovanje o održivoj klimi, energiji i okolišu;
- razviti i promicati pristupačne, digitalno uključive i djeci prilagođene verzije i formate Povelje o temeljnim pravima i drugih ključnih instrumenata EU-a;
- razviti i promicati smjernice o upotrebi jezika prilagođenog djeci u dokumentima i tijekom događanja i sastanaka dionika na kojima sudjeluju djeca;
- uključiti djecu u Forum o temeljnim pravima Agencije EU-a za temeljna prava (FRA) i u Konferenciju o budućnosti Europe;
- provoditi savjetovanja za djecu za relevantne buduće inicijative;
- povećati stručno znanje i praksu među osobljem Komisije i osobljem agencija EU-a u pogledu sudjelovanja djece, uključujući o zaštiti djece i politikama zaštite.

Europska komisija poziva države članice da učine sljedeće:

²² [Dijalozi EU-a s mladima](#) (u dobi od 16 do 30 godina)

²³ [Kutak za učenje](#)

²⁴ [Anketa: Europe Kids Want, Sharing the view of children and young people across Europe](#) (Razmjena mišljenja djece i mladih širom Europe, UNICEF and Eurochild, 2019.)

²⁵ [Naša Europa. Naša prava. Naša budućnost.](#), op. cit.

²⁶ [Europski zeleni plan](#)

- uspostave, poboljšaju i osiguraju dostatne resurse za nove i postojeće mehanizme sudjelovanja djece na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini, uključujući s pomoću alata Vijeća Europe za samoprocjenu sudjelovanja djece²⁷;
- povećaju svjesnost o pravima djeteta i poznavanje prava djeteta, uključujući za stručnjake koji rade s djecom i za djecu, s pomoću kampanja za podizanje razine osviještenosti i aktivnosti osposobljavanja;
- ojačaju obrazovanje o građanstvu, jednakosti i sudjelovanju u demokratskim procesima u školskim kurikulumima na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini te na razini EU-a;
- podupiru škole u njihovim nastojanjima da uključe učenike u svakodnevni život škole i donošenje odluka.

2. Društveno-gospodarska uključenost, zdravlje i obrazovanje: EU koji se bori protiv siromaštva djece i promiče uključiva društva prilagođena djeci te zdravstvene i obrazovne sustave prilagođene djeci.

„Mislim da u nekom trenutku osjećam određenu tjeskobu. Želio bih razgovarati s psihologom da mi da svoje mišljenje o tome kako bi se s tim trebalo nositi.“ (dijete u Grčkoj).

„Škola vam omogućuje da se otvorite prema svijetu i razgovarate s ljudima. Škola je život.“ (dijete koje traži azil, Francuska).

Svako dijete ima pravo na primjeren životni standard i na jednake mogućnosti od najranije životne dobi. Jačanje socioekonomske uključenosti djece ključno je za rješavanje problema nasljeđivanja siromaštva i nepovoljnog položaja kroz generacije. U tom smislu ključno je obiteljima pružiti socijalnu zaštitu i potporu.

Svako dijete ima pravo na najviši mogući standard zdravstvene zaštite i kvalitetnog obrazovanja, neovisno o njihovu podrijetlu i mjestu stanovanja. No djeca izložena riziku od siromaštva i socijalne isključenosti češće se suočavaju s poteškoćama u pristupu osnovnim uslugama, posebno u ruralnim i udaljenim područjima te područjima u nepovoljnom položaju.

Europski stup socijalnih prava²⁸ i preporuka Komisije iz 2013. – „Ulaganje u djecu: prekidanje kruga prikraćenosti“²⁹ i dalje su važni alati za smanjenje siromaštva djece i poboljšanje njihove dobrobiti. Instrumenti financiranja EU-a jednako su važni za potporu tim ciljevima politike. U razdoblju od 2021. do 2027., države članice koje imaju veći rizik od siromaštva ili socijalne isključenosti djece od prosjeka EU-a (u razdoblju od 2017. do 2019.) morat će izdvojiti 5 % sredstava iz Europskog socijalnog fonda plus (ESF+) za suzbijanje siromaštva djece, dok bi ostale države članice trebale dodijeliti primjerena sredstva za te potrebe. Europski fond za regionalni razvoj (EFRR) pridonijet će ulaganjima u infrastrukturu, opremu i pristup osnovnim i kvalitetnim uslugama uz znatan naglasak na najsiromašnije regije Unije u kojima su javne usluge obično manje razvijene. Europski mehanizam za oporavak i otpornost pomoći će u brzom i uključivom oporavku od pandemije bolesti COVID-19, među ostalim promicanjem politika za djecu i mlade te jačanjem gospodarske, socijalne i teritorijalne kohezije.

2.1 Suzbijanje siromaštva djece i poticanje jednakih mogućnosti

Unatoč smanjenju tijekom proteklih godina, 22,2 % djece u EU-u bilo je 2019. izloženo riziku od siromaštva ili socijalne isključenosti. Ovisno o državi članici, rizik od siromaštva djece

²⁷ [Alat za procjenu sudjelovanja djece](#), Vijeće Europe

²⁸ [Europski stup socijalnih prava i njegovih 20 načela](#)

²⁹ [Preporuka Komisije – Ulaganje u djecu: prekidanje kruga prikraćenosti](#) (2013/112/EU)

koju odgaja samohrani roditelj, u obiteljima s troje ili više djece, u ruralnim i najudaljenijim područjima EU-a ili djece migrantskog ili romskog podrijetla do tri puta je viši no rizik kojem su izložena ostala djeca³⁰. Otprilike polovina djece čiji je stupanj obrazovanja roditelja nizak bila je u opasnosti od siromaštva ili socijalne isključenosti, u usporedbi s manje od 10 % djece čiji su roditelji visokoobrazovani. Djeca iz obitelji s niskim prihodima izložena su većem riziku od stanovanja u skromnim stambenim uvjetima i prenapučenim kućanstvima i izloženija su riziku od beskućništva.

To uzrokuje duboku nejednakost u mogućnostima, što je i dalje problem za djecu, čak i u zemljama s niskim razinama siromaštva i socijalne isključenosti³¹. Vjerojatnije je da će djeca u nepovoljnom položaju imati lošije rezultate u školi, da neće biti dobrog zdravlja te da neće ostvariti svoj puni potencijal u životu, za razliku od vršnjaka u povoljnijem položaju.

Sva djeca, uključujući djecu s invaliditetom i iz skupina u nepovoljnom položaju, imaju jednako pravo na život sa svojim obiteljima i u svojoj zajednici. Integrirani sustavi za zaštitu djece, uključujući učinkovitu prevenciju, ranu intervenciju i potporu obitelji, djeci bez roditeljske skrbi ili u opasnosti od gubitka roditeljske skrbi trebali bi pružiti potrebne uvjete za sprečavanje razdvajanja obitelji. Siromaštvo nikada ne bi smjelo biti jedini razlog za smještanje djece u udomiteljsku skrb. Potrebno je osigurati prijelaz na kvalitetnu skrb u zajednici i obitelji i potporu za izlaz iz sustava skrbi zbog navršene dobi.

U akcijskom planu za provedbu europskog stupa socijalnih prava³² Komisija je utvrdila ambiciozan cilj smanjenja broja osoba kojima prijete siromaštvo ili socijalna isključenost u EU-u za najmanje 15 milijuna do 2030. – to uključuje najmanje 5 milijuna djece. Jedan od njegovih glavnih rezultata je Komisijin prijedlog **preporuke Vijeća o uspostavi europskog jamstva za djecu**³³ kojim se dopunjuje ta strategija i poziva na donošenje posebnih mjera za djecu kojoj prijete siromaštvo ili socijalna isključenost. Prijedlogom se državama članicama preporučuje da osiguraju pristup kvalitetnim ključnim uslugama za djecu u oskudici: rani i predškolski odgoj i skrb, obrazovanje (uključujući školske aktivnosti), zdravstvenu zaštitu, prehranu i stanovanje.

Komisija prati kako države članice rješavaju problem siromaštva djece ili socijalne isključenosti u procesu **europskog semestra** i prema potrebi predlaže relevantne preporuke za pojedine zemlje. U ojačanoj Garanciji za mlade³⁴ stoji da svi mladi od 15. godine dobivaju ponudu za zaposlenje, obrazovanje, osposobljavanje ili naukovanje u roku od četiri mjeseca nakon što postanu nezaposleni ili napuste formalno obrazovanje.

Ključne mjere Europske komisije:

- uspostaviti **europsko jamstvo za djecu**;
- osigurati komplementarnost s **Europskom strategijom za prava osoba s invaliditetom**³⁵ kako bi se odgovorilo na potrebe djece s invaliditetom i osiguralo bolji pristup glavnim uslugama i samostalnom životu.

Europska komisija poziva države članice da učine sljedeće:

- brzo u Vijeću donesu Komisijin prijedlog preporuke Vijeća o uspostavi europskog jamstva

³⁰ Prijedlog Komisije o Zajedničkom izvješću o zapošljavanju za 2021. [Prijedlog Komisije o Zajedničkom izvješću o zapošljavanju za 2021.](#)

³¹ [Suzbijanje siromaštva djece: pitanje temeljnih prava](#), FRA, 2018

³² [Akcijski plan za provedbu europskog stupa socijalnih prava](#), COM(2021) 102 final

³³ Prijedlog preporuke Vijeća o uspostavi europskog jamstva za djecu, COM(2021) 137

³⁴ [Preporuka Vijeća o lakšem prelasku u svijet rada – jačanje Garancije za mlade](#), (2020/C 372/01)

³⁵ Strategija za prava osoba s invaliditetom 2021.–2030., COM(2021) 101 final

za djecu i provedu njegove odredbe;

- provedu ojačanu Garanciju za mlade i promiču uključivanje mladih u usluge Garancije za mlade.

2.2 Osiguranje prava na zdravstvenu zaštitu za svu djecu

Cjepivo je glavno sredstvo za sprečavanje ozbiljnih, zaraznih, a ponekad i smrtonosnih bolesti te je temeljni element skrbi o djeci. Zahvaljujući široko rasprostranjenom cijepljenju iskorijenjene su velike boginje i u Europi više nema dječje paralize. No i dalje izbijaju bolesti koje se mogu spriječiti cijepljenjem jer stopa procijepljenosti nije dovoljno visoka. Pandemija bolesti COVID-19 ugrozila je i kontinuitet programa cijepljenja djece u Europi. Europska komisija i države članice EU-a imaju zajedničke ciljeve u borbi protiv dezinformiranja, poboljšanju povjerenja u cjepiva i osiguravanju jednakog pristupa cjepivima za sve.

U 2020. od raka je oboljelo više od 15 500 djece i adolescenata u EU-u, a više od 2 000 njih je umrlo. Rak je glavni uzrok smrti zbog bolesti nakon prve godine života. Do 30 % djece oboljele od raka pati od ozbiljnih dugoročnih posljedica, a broj osoba koje su preživjele rak u dječjoj dobi i dalje raste.

Usvajanje zdravih i aktivnih životnih navika u ranoj dobi pridonijet će smanjenju rizika od raka u kasnijoj dobi. **Europskim planom za borbu protiv raka**³⁶ pojačavaju se rane preventivne mjere i pokreću nove inicijative u pogledu raka kod djece kako bi se mladim pacijentima olakšao oporavak i zajamčila optimalna kvaliteta života. Djeca oboljela od raka često imaju na raspolaganju smanjeni broj potvrđenih terapija. Revidirana Uredba o lijekovima za djecu vodeća je inicijativa farmaceutske strategije za EU³⁷, a njome se želi potaknuti razvoj ciljanih lijekova za djecu, uključujući u području pedijatrijske onkologije.

Djetinjstvo je ključna etapa u životu koja određuje buduće fizičko i mentalno zdravlje. Međutim, problemi s **mentalnim zdravljem djece** rašireni su i ponekad se mogu povezati s ograničenjem kretanja, obrazovnim okruženjem, socijalnom uključenosti i siromaštvom te dugotrajnom uporabom digitalnih alata. Do 20 % djece u svijetu suočava se s problemima u vezi s mentalnim zdravljem, a ako se ti problemi ne liječe, oni ozbiljno utječu na njihov razvoj, stjecanje obrazovanja i njihov potencijal da žive ispunjene živote. Prepoznato je da je škola među temeljnim odrednicama mentalnog zdravlja djece³⁸. Europski prostor obrazovanja³⁹ bavit će se i mentalnim zdravljem i dobrobiti u obrazovanju. Sudjelovanje u kulturi, provođenje vremena u prirodi i tjelovježba mogu pozitivno utjecati na mentalno zdravlje djece⁴⁰, izgradnjom samopouzdanja, samoprihvatanja i samopoštovanja.

Djeca migranti često imaju problema s mentalnim zdravljem zbog situacija u zemlji podrijetla, na migracijskom putu, zbog nesigurnosti ili ponižavajućeg postupanja u zemlji dolaska. Trajni rad mreže za rad s ranjivim osobama („VEN”) Europskog potpornog ureda za azil (EASO) usmjeren je, među ostalim, na mentalno zdravlje tražitelja azila. Neke druge skupine djece, primjerice **djece s invaliditetom i LGBTIQ djece**, možda imaju specifične potrebe kad je riječ o mentalnom i fizičkom zdravlju koje je potrebno riješiti na odgovarajući način.

³⁶ [Komunikacija: Europski plan za borbu protiv raka](#), COM(2021) 44 final

³⁷ [Komunikacija: Farmaceutska strategija za Europu](#) COM(2020) 761 final

³⁸ [Europski okvir za djelovanje u području mentalnog zdravlja i dobrobiti](#), zajedničko djelovanje u području mentalnog zdravlja i dobrobiti 2013.– 2016.

³⁹ [Rezolucija Vijeća o strateškom okviru za europsku suradnju u području obrazovanja i osposobljavanja u smjeru europskog prostora obrazovanja i šire \(2021.–2030.\)](#) (2021/C 66/01)

⁴⁰ [What is the evidence on the role of the arts in improving health and well-being?](#) (Koja je uloga umjetnosti u poboljšanju zdravlja i dobrobiti? (tekst na engleskom jeziku), WHO, 2019

Zdrava prehrana i redovita fizička aktivnost **ključne su za cjelovit fizički i mentalni razvoj djece**. Čak i danas u EU-u postoje djeca koja pate od gladi, posebno romska djeca i djeca putnici⁴¹, što ih čini podložnijima bolestima i sprječava pravilan razvoj mozga. Djeca bez doma i djeca migranti koji borave u prenapučenim ili nezadovoljavajućim prihvatnim objektima također se suočavaju sa sličnim problemima.

S druge strane, tijekom posljednjih 30 do 40 godina povećana dostupnost i cjenovna pristupačnost prekomjerno obrađene i nezdrave hrane dovela je do povećane prekomjerne tjelesne težine **i pretilosti**. Jedno od troje djece u EU-u u dobi od 6 do 9 godina ima prekomjernu težinu ili je pretilo. To može povećati rizik od dijabetesa, raka, kardiovaskularnih bolesti ili preranih smrti. Aktivnosti Komisije uključuju program distribucije voća, povrća i mlijeka u školama⁴² te Akcijski plan EU-a za suzbijanje pretilosti u djece za razdoblje 2014.–2020.⁴³ te će se ocijeniti radi naknadnog praćenja.

Komisija u svojoj strategiji „od polja do stola“⁴⁴ poziva prehrambenu industriju i sektore maloprodaje da zdrave i održive prehrambene opcije učine dostupnijima i cjenovno pristupačnijima. U tom će kontekstu Komisija predložiti usklađeno obvezno označivanje hranjivih vrijednosti na prednjoj strani pakiranja kako bi se olakšali informirani i zdravi odabiri hrane te će odrediti nutritivne profile kako bi se ograničio marketing hrane s visokim udjelom masti, šećera i soli. Kampanja HealthyLifestyle4All promicat će zdrav način života za sve generacije i sve društvene skupine, posebno za djecu.

Ključne mjere Europske komisije:

- pojačati provedbu Preporuke Vijeća o pojačanoj suradnji u borbi protiv bolesti koje se mogu spriječiti cijepljenjem⁴⁵;
- pružiti informacije i razmijeniti najbolje prakse za rješavanje problema mentalnog zdravlja djece putem portala najbolje prakse⁴⁶ i platforme za zdravstvenu politiku;
- revidirati pravni okvir programa EU-a za škole kako bi se naglasak iznova stavio na zdravu i održivu hranu;
- razviti najbolje prakse i dobrovoljni kodeks ponašanja kako bi se smanjilo internetsko oglašavanje djeci proizvoda s visokim udjelom šećera, masti i soli u okviru zajedničke akcije za primjenu dobre prakse u području prehrane.

Europska komisija poziva države članice da učine sljedeće:

- odrede djecu kao prioritetnu ciljnu skupinu u svojim nacionalnim strategijama za mentalno zdravlje;
- izgrade mreže s obiteljima, školama, mladima i drugim dionicima i institucijama uključenima u mentalno zdravlje djece.

2.3 Izgradnja uključivog i kvalitetnog obrazovanja

Sva djeca imaju pravo razvijati svoje ključne kompetencije i talente, počevši od ranog djetinjstva te tijekom školovanja i strukovnog osposobljavanja, ujedno u neformalnim okruženjima za

⁴¹ [Roma and Travellers in six countries](#) (Romska djeca i djeca putnici u šest zemalja, tekst na engleskom jeziku), FRA, 2020

⁴² [Program distribucije voća, povrća i mlijeka u školama](#), Europska komisija

⁴³ [Akcijski plan EU-a za suzbijanje pretilosti u djece \(2014.–2020.\)](#) Europska komisija

⁴⁴ [Strategija „od polja do stola“](#), COM(2020) 381 final

⁴⁵ [Preporuka Vijeća o pojačanoj suradnji u borbi protiv bolesti koje se mogu spriječiti cijepljenjem](#) 2018/C 466/01

⁴⁶ [portal najbolje prakse za javno zdravstvo](#), Europska komisija

učenje. **Pristup uključivom i kvalitetnom obrazovanju bez segregacije trebalo bi zajamčiti**, među ostalim, **jednakim postupanjem** bez obzira na rasno i etničko podrijetlo, religiju ili vjeru, invaliditet, državljanstvo, boravišni status, spol i seksualnu orijentaciju.

Rani i predškolski odgoj i obrazovanje (ECEC) posebno su korisni za kognitivni, jezični i društveni razvoj djece. Na razini EU-a ispunjeno je referentno mjerilo iz okvira ET2020⁴⁷ i ostvareni su ciljevi iz Barcelone⁴⁸ u pogledu sudjelovanja djece u ranom predškolskom odgoju i obrazovanju, iako među državama članicama postoje znatne razlike.

Stope sudjelovanja u ranom predškolskom odgoju i obrazovanju djece s invaliditetom i djece iz skupina u nepovoljnom položaju, djece s migrantskim podrijetlom i romske djece mnogo su niže, iako su ta djeca jedna od onih koji bi imali najviše koristi od sudjelovanja. Države imaju ciljane mjere za olakšavanje pristupa ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju djeci koja žive u siromaštvu, no mali broj zemalja ima ciljane mjere **potpore za djecu migrantskog podrijetla ili djecu iz regionalnih ili etničkih manjina**⁴⁹. To je poseban problem za djecu migrantskog podrijetla koja imaju posebne koristi od pristupa ranom predškolskom odgoju i obrazovanju zbog usvajanja jezika. Komisija će predložiti reviziju ciljeva iz Barcelone kako bi se podržala daljnja uzlazna konvergencija među državama članicama u pogledu sudjelovanja u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju⁵⁰.

Osmišljavanje uključivog školskog obrazovanja znači izgradnju smislenih iskustava učenja u različitim okruženjima. U tu svrhu Komisija će iznijeti prijedloge za potporu učenju na internetu i na daljinu u osnovnom i srednjoškolskom obrazovanju kojima će se promicati razvoj fleksibilnijeg i uključivijeg obrazovanja kombinacijom različitih okruženja za učenje (u školi i na daljinu) i alata (digitalnih, uključujući internetske, i nedigitalnih), uzimajući u obzir posebna pitanja skupina i zajednica u nepovoljnom položaju.

Unatoč nedavnom napretku, djeca koja rano napuštaju obrazovanje i osposobljavanje i dalje čine oko 10 % mladih u EU-u (i više od 60 % mladih među romskom djecom), a samo 83 % završilo je više sekundarno obrazovanje (samo 28 % među Romima). Među romskom djecom koja pohađaju osnovnu školu, 44 % ih pohađa odvojene osnovne škole, što umanjuje njihove izgleda za uspjeh u kasnijim fazama obrazovanja⁵¹. Djeca s invaliditetom češće rano napuste školovanje, a studenti s invaliditetom rjeđe završe sveučilišni studij (razlika od 14,4 postotna boda). I dalje postoji razlika među spolovima jer više dječaka nego djevojčica rano napuštaju školovanje. Štoviše, rezultati Programa za međunarodnu procjenu učenika (PISA) iz 2018. Organizacije za gospodarsku suradnju i razvoj (OECD)⁵² pokazuju da jedan od pet mladih Europljana još uvijek nema dovoljne kompetencije u čitanju, matematici ili znanosti. Kako bi pomogla u rješavanju tog trenda i pomogla učenicima da završe srednjoškolsko obrazovanje, Komisija će iznijeti preporuku za otvaranje putova za školski uspjeh s naglaskom na učenike u nepovoljnom položaju.

Strukovno obrazovanje i osposobljavanje (SOO) učenicima može dati uravnoteženu kombinaciju strukovnih vještina i ključnih kompetencija kako bi napredovali na tržištu rada i u društvu koje se razvija te kako bi se poticale uključivost i jednake mogućnosti.

⁴⁷ [Europska suradnja u području obrazovnih politika \(okvir ET 2020\)](#), obrazovanje i osposobljavanje, Europska komisija

⁴⁸ [Ciljevi iz Barcelone o razvoju ustanova za skrb o maloj djeci radi povećanja sudjelovanja žena na tržištu rada, uspostavljanja ravnoteže između poslovnog i privatnog života za zaposlene roditelje te ostvarivanja održivog i uključivog rasta u Europi \(„ciljevi iz Barcelone“\)](#), Europska komisija, 2018

⁴⁹ [Ključni podaci o ranom predškolskom odgoju i obrazovanju u Europi – izdanje za 2019.](#), Eurydice, 2019.

⁵⁰ [Komunikacija: Strategija za rodnu ravnopravnost 2020.–2025.](#) (COM (2020) 152 final)

⁵¹ [Radni dokument službi Komisije SWD \(2020\) 530 final: analitički dokument priložen strateškom okviru EU-a za ravnopravnost, uključivanje i sudjelovanje Roma, Prilog 2 – Temelji za glavne pokazatelje EU-a](#), Europska komisija

⁵² Rezultati ispitivanja PISA za 2018. [What School Life Means for Students' Lives](#) (Što školski život znači u životima učenika), OECD. Prosjek u zemljama OECD-a.

Ključne mjere Europske komisije:

- predložiti reviziju ciljeva iz Barcelone u 2022. kako bi se podržala daljnja uzlazna konvergencija među državama članicama u pogledu sudjelovanja u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju;
- predložiti preporuku Vijeća o učenju na internetu i na daljinu u osnovnom i srednjoškolskom obrazovanju;
- predložiti novu inicijativu „Putovi do uspjeha u školi” koja će također doprinijeti odvajanju stečenog obrazovanja i obrazovnih postignuća od društvenog, ekonomskog i kulturnog statusa;
- uspostaviti stručnu skupinu za stvaranje poticajnih okruženja za učenje za skupine koje su izložene riziku od ostvarivanja slabijih obrazovnih rezultata i potporu dobiti u školi;
- podupirati države članice u provedbi preporuke Vijeća za 2020. o strukovnom obrazovanju i osposobljavanju za održivu konkurentnost, društvenu pravednost i otpornost;
- promicati skup alata za uključivanje u rani i predškolski odgoj i obrazovanje⁵³.

Europska komisija poziva države članice da učine sljedeće:

- rade na postizanju ciljeva predloženih u okviru europskog prostora obrazovanja;
- nastave u potpunosti provoditi, u bliskoj suradnji s Europskom komisijom, sve relevantne mjere preporučene u Akcijskom planu za integraciju i uključivanje 2021.–2024.⁵⁴ u području obrazovanja i osposobljavanja.

3. Suzbijanje nasilja nad djecom i osiguravanje zaštite djece: Europska unija koja djeci pomaže da odrastaju bez nasilja

„Činjenica da živimo u domu ne govori baš ništa o nama, osim da smo već nešto iskusili u životu.“ (dijete u Sloveniji).

„Da bar u mojoj obitelji ima manje svađa.“ (dijete u Grčkoj).

Rašireno je nasilje nad djecom u svim oblicima. Djeca mogu biti žrtve, svjedoci i počinitelji nasilja – počevši od vlastitih domova, u školi, u slobodnim i rekreacijskim aktivnostima, u pravosudnom sustavu, na internetu i u stvarnom životu.

Procjenjuje se da polovina sve djece diljem svijeta svake godine trpi neki oblik nasilja. Gotovo tri četvrtine djece u svijetu u dobi od 2 do 4 godine redovito trpe tjelesno kažnjavanje i/ili psihološko nasilje roditelja i skrbnika⁵⁵. U Europi će svako peto dijete biti žrtva nekog oblika seksualnog nasilja⁵⁶ i djeca čine gotovo četvrtinu žrtava krijumčarenja u Europskoj uniji, pri čemu su većina te djece djevojčice koje su žrtve seksualnog iskorištavanja⁵⁷. Više od 200 milijuna žena i djevojčica diljem svijeta preživjelo je sakaćenje spolnih organa⁵⁸,

⁵³Skup alata za uključivanje u rani i predškolski odgoj i obrazovanje, Europska komisija, 2020.

⁵⁴ Akcijski plan za integraciju i uključivanje 2021.–2027. COM(2020) 758 final

⁵⁵Global status report on preventing violence against children (Opće izvješće o stanju sprječavanja nasilja nad djecom), UNICEF/WHO, 2020

⁵⁶Kampanja „Jedno od pet”. Vijeće Europe

⁵⁷Treće izvješće o napretku u borbi protiv trgovanja ljudima (2020.) u skladu s člankom 20. Direktive 2011/36/EU o sprečavanju i suzbijanju trgovanja ljudima i zaštiti njegovih žrtava, COM(2020) 661 final SWD(2020) 226 final

⁵⁸Female Genital mutilation/cutting: a global concern (Sakaćenje ženskih spolnih organa: globalni problem (na engleskom jeziku), UNICEF, 2016

uključujući njih više od 600 000 u EU-u⁵⁹. 62 % interseksualnih osoba⁶⁰ koje su bile podvrgnute operaciji izjavilo je da ni oni ni njihovi roditelji nisu dali potpuni informirani pristanak prije liječenja ili intervencije za promjenu svojih spolnih obilježja⁶¹.

Pandemija bolesti COVID-19 dovela je do porasta određenih oblika nasilja, kao što je nasilje u obitelji, a mehanizmi za podnošenje pritužbi i izvješćivanje moraju se prilagoditi novim okolnostima. Potrebno je poboljšati kapacitete i pristup telefonskim linijama za pomoći djeci (116 111) i dežurnim linijama za nestalu djecu (116 000).

Izloženost nasilju ozbiljno utječe na tjelesni, psihološki i emocionalni razvoj djeteta. Može utjecati na njihovu sposobnost odlaska u školu, društvene interakcije i razvoja. Može dovesti do problema s mentalnim zdravljem, kroničnih bolesti, sklonosti samoozljeđivanju, pa čak i do samoubojstva. To se posebno odnosi na djecu u ranjivom položaju.

Nasilje u školama i među kolegama je uobičajeno. Prema rezultatima istraživanja PISA iz 2018., 23 % učenika izjavilo je da su najmanje nekoliko puta mjesečno žrtve zlostavljanja (fizičkog ili verbalnog ili u odnosima). U nedavnoj anketi o LGBTI osobama koju je provela Agencija za temeljna prava utvrđeno je da je 51 % ispitanika u dobi od 15 do 17 godina prijavilo uznemiravanje u školi.

U 2019. 12 % međunarodnih migranata u svijetu (ili 33 milijuna) bila su djeca. **Djeca migranti, uključujući djecu izbjeglice,** vrlo često izložena su riziku od zlostavljanja i ekstremnim oblicima nasilja – ratu, nasilnim sukobima, iskorištavanju, trgovanju ljudima, fizičkom, psihološkom i seksualnom nasilju – prije i/ili nakon njihova dolaska na teritorij Europske unije⁶². Događa se da djeca nestanu ili se razdvoje od obitelji. Rizici se povećavaju kad djeca putuju bez pratnje ili su prisiljena dijeliti prenapučene objekte s odraslim strancima. Posebna ranjivost djece u kontekstu migracija ili zbog njihova migracijskog podrijetla zahtijeva dodatnu i ciljanu zaštitu i potporu. To vrijedi i za djecu izvan EU-a, primjerice za gotovo 30 000 djece, uključujući djecu stranih boraca, za koje se procjenjuje da žive u kampu Al Hol u Siriji i trpe traumu sukoba i iznimno teške životne uvjete⁶³.

Komisija će odgovoriti na nasilje nad svom djecom, uključujući rodno uvjetovano nasilje, i podupirati države članice u borbi protiv nasilja. U sklopu toga Komisija će nastaviti podupirati države članice i pratiti provedbu mjera utvrđenih u Komunikaciji iz 2017. o zaštiti djece migranata⁶⁴.

Komisija će surađivati i sa svim dionicima kako bi povećala razinu informiranosti o svim oblicima nasilja i osigurala djelotvornu prevenciju, zaštitu i potporu kojima se uzimaju u obzir potrebe djece koja su žrtve i svjedoci nasilja. Programom CERV⁶⁵ i dalje će se financirati projekti za zaštitu djece.

Komisija će tražiti rješenja za nedostatak usporedivih podataka o nasilju nad djecom razvrstanih prema dobi i spolu na nacionalnoj razini i razini EU-a te po potrebi iskoristiti stručnost Agencije za temeljna prava.

⁵⁹ [Genitalno sakaćenje žena u Europi](#). End FGM

⁶⁰ Interseksualne osobe: osobe rođene sa spolnim obilježjima koja ne odgovaraju tipičnoj definiciji muškog ili ženskog spola, [Strategija o ravnopravnosti LGBTIQ osoba](#)

⁶¹ [A long way to go for LGBTI equality \(Dug je put prema ravnopravnosti LGBTI osoba\)](#), FRA, 2020.

⁶² [Komunikacija o zaštiti djece migranata](#), COM(2017) 211 final

⁶³ [Protect the rights of children of foreign fighters stranded in Syria and Iraq](#)(Zaštitimo prava djece stranih boraca koja su se zatekla u Siriji i Iraku), UNICEF, 2019

⁶⁴ [Komunikacija o zaštiti djece migranata, op. cit.](#)

⁶⁵ Program Građani, ravnopravnost, prava i vrijednosti (2021.–2027.), Europska unija

Strategija će dopuniti i prema potrebi ojačati mjere predviđene novom strategijom EU-a za suzbijanje trgovanja ljudima te strategiju EU-a za djelotvorniju borbu protiv seksualnog zlostavljanja djece⁶⁶. U sklopu toga Komisija razmatra i osnivanje europskog centra za sprečavanje seksualnog zlostavljanja djece i borbu protiv njega kako bi se u suradnji s poduzećima i tijelima kaznenog progona identificirale žrtve i privelo počinitelje pravdi.

Promicanje integriranih sustava za zaštitu djece neraskidivo je povezano sa sprečavanjem nasilja i zaštitom od nasilja. Sva relevantna tijela i službe trebali bi surađivati kako bi zaštitili i podupirali dijete i radili u najboljem interesu djeteta. Komisija će dodatno podupirati osnivanje dječjih kuća (*Barnahus*⁶⁷) u EU-u. Posebnu pozornost trebalo bi posvetiti preventivnim mjerama, uključujući potporu obiteljima.

Ključne mjere Europske komisije:

- iznijeti zakonodavni prijedlog za borbu protiv rodno uvjetovanog nasilja nad ženama i nasilja u obitelji te istodobno poduprijeti dovršetak pristupanja EU-a Konvenciji Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja;
- iznijeti preporuku o sprečavanju štetnih praksi usmjerenih protiv žena i djevojčica, uključujući sakaćenje ženskih spolnih organa;
- predstaviti inicijativu usmjerenu na podupiranje razvoja i jačanje integriranih sustava za zaštitu djece koja će potaknuti sva relevantna tijela i službe da bolje surađuju u sustavu kojem je dijete u središtu;
- podupirati razmjenu dobrih praksi o okončanju nevitarnih kirurških i medicinskih intervencija na interseksualnoj djeci i adolescentima kako bi oni odgovarali tipičnoj definiciji muškog ili ženskog spola a da oni ili njihovi roditelji ne daju svoj puni informirani pristanak sakaćenje interseksualnih spolnih organa).

Europska komisija poziva države članice da učine sljedeće:

- podignu razinu osviještenosti i ulože u izgradnju kapaciteta i mjere za (i) učinkovitiju prevenciju nasilja, (ii) zaštitu žrtava i svjedoka, uključujući s pomoću potrebnih zaštitnih mjera za djecu koja su osumnjičena ili optužena za nasilje;
- pruže primjerenu potporu posebno ugroženoj djeci koja trpe nasilje te u slučajevima nasilja u školama;
- donesu zakone kojima se zabranjuje tjelesno kažnjavanje u svim okruženjima, ako oni još nisu doneseni, te da rade na iskorjenjivanju tjelesnog kažnjavanja;
- poboljšaju funkcioniranje sustava za zaštitu djece na nacionalnoj razini, posebno:
 - ✓ uspostave (ako one već ne postoje) i poboljšaju dežurnu liniju za pomoć djeci (116 111) i dežurnu telefonsku liniju za nestalu djecu (116 000)⁶⁸, uključujući financiranjem i izgradnjom kapaciteta;
 - ✓ promiču nacionalne strategije i programe za ubrzavanje deinstitucionalizacije i prijelaza na kvalitetne usluge skrbi u obitelji i zajednici, uključujući usluge koje su dovoljno usmjerene na pripremu djece za napuštanje skrbi, uključujući usluge za djecu migrante bez pratnje.

⁶⁶ [Strategija EU-a za učinkovitiju borbu protiv seksualnog zlostavljanja djece](#), COM(2020) 607

⁶⁷ [Barnahus](#)

⁶⁸ Odluka Komisije o rezerviranju nacionalnog numeracijskog raspona koji počinje brojem „116” za usklađene brojeve za usklađene usluge od društvenog značaja (2007/116/EZ), naknadno izmijenjena, i Direktiva o Europskom zakoniku elektroničkih komunikacija, 2018/1972/EU, članak 96. – Dežurne linije za prijavu nestanka djece i za pomoć djeci

4. Pravosuđe prilagođeno djeci: Pravosudni sustav EU-a koji poštuje prava i potrebe djece

„Pravosuđe prilagođeno djeci je...] Dijete u sustavu u kojem se osjeća zaštićeno/shvaćeno/sigurno”. (Djevojčica, 17, Rumunjska).

Djeca mogu biti žrtve, svjedoci, osumnjičenici ili optuženici za počinjenje kaznenog djela ili biti stranka u građanskim, kaznenim ili upravnim sudskim postupcima. U svakom slučaju, **djeca bi se trebala osjećati ugodno i sigurno kako bi mogla aktivno sudjelovati i biti saslušana. Sudski postupci** moraju biti prilagođeni dobi i potrebama djeteta, moraju poštovati sva njegova prava⁶⁹ i prvenstveno uzimati u obzir njegove najbolje interese. Iako je djelovanje EU-a u tom području dosad bilo značajno, a standardi su postavljeni u okviru Vijeća Europe⁷⁰, nacionalni pravosudni sustavi moraju biti **bolje opremljeni** kako bi mogli odgovoriti na potrebe i prava djece. Stručnjaci ponekad nisu osposobljeni za interakciju s djecom na način koji je prilagođen dobi djeteta, među ostalim kad s djecom razgovaraju o rezultatima postupka, kao ni za poštovanje najboljih interesa djeteta. Pravo djeteta na saslušanje ne poštuje se uvijek i mehanizmi za izbjegavanje **višestrukih saslušanja** djeteta ili prikupljanja dokaza nisu uvijek uspostavljeni⁷¹.

Djeca se suočavaju s poteškoćama u pristupu pravosuđu i **djelotvornim pravnim lijekovima** za kršenje njihovih prava, uključujući na europskoj i međunarodnoj razini. Ranjiva djeca često su izložena višestrukim i isprepletenim oblicima diskriminacije. **Djeca s invaliditetom** suočavaju se s poteškoćama zbog smanjene dostupnosti pravosudnih sustava i sudskih postupaka te im nisu dostupne informacije o pravima i pravnim lijekovima. Trebalo bi poboljšati prikupljanje podataka o djeci uključenoj u sudske postupke, među ostalim u kontekstu specijaliziranih sudova.

Pandemija bolesti COVID-19 povećala je izazove povezane s djecom i pravosuđem. Neki su sudski postupci zaustavljeni ili odgođeni, a pandemija je utjecala i na pravo na posjet članovima obitelji u zatvoru.

Nakon rastave ili razvoda roditelja djeca dolaze u kontakt s pravosudnim sustavom, a isto se događa kad ih se **usvoji ili udomi**. Materijalno obiteljsko pravo u nadležnosti je države članice. U prekograničnim slučajevima **Uredba Bruxelles II.a (preinačena 2019.)** ili **Uredba o uzdržavanju** te bliskija pravosudna suradnja ključne su za zaštitu prava djece i osiguravanje njihova pristupa pravosuđu. Iako bi trebalo spriječiti nepotrebno **razdvajanje obitelji**, svakom odlukom o udomljavanju djeteta trebalo bi se osigurati poštovanje prava djeteta.⁷² Ako je sudovima ili nacionalnim tijelima poznato da dijete ima bliske veze s drugom državom članicom, u najranijoj mogućoj fazi trebalo bi razmotriti odgovarajuće mjere za osiguravanje tih prava.

Komisija će **2022.** ažurirati **Praktični vodič za primjenu Uredbe Bruxelles II.a (preinaka)**. Posebni izazovi javljaju se u prekograničnim situacijama, među ostalim za obitelji s razvedenim ili rastavljenim roditeljima te za dugine obitelji.

U 2020. jedna trećina od ukupnog broja podnesenih **zahtjeva za azil** odnosila se na djecu⁷³. Načelo djetetovih najboljih interesa mora biti ishodište svih mjera ili odluka koje se odnose na

⁶⁹ [Izvešća o djeci i pravosuđu](#), FRA

⁷⁰ [Smjernice za pravosuđe prilagođeno djeci](#), Vijeće Europe

⁷¹ [Pregled stanja u području pravosuđa u EU-u](#), pravosuđe prilagođeno djeci

⁷² To se odnosi i na pravo djeteta na održavanje kontakta, prema potrebi, s roditeljima ili drugom rodbinom, u skladu s člankom 9. UNCRC-a.

⁷³ Podnositelji zahtjeva za azil i osobe koje prvi put podnose zahtjev za azil razvrstane po državljanstvu, [[migr_asyappctza](#)], Eurostat, 2020.

djecu u migraciji. Iako je dosad ostvaren napredak, uključujući provedbu Komunikacije o zaštiti djece migranata iz 2017., djeca i dalje ne dobivaju uvijek informacije o postupcima primjerene njihovoj dobi, niti dobivaju učinkovite smjernice i potporu tijekom postupaka azila ili vraćanja. U Paktu o migracijama i azilu naglašena je potreba za provedbom i jačanjem zaštitnih mjera i standarda zaštite djece migranata u okviru prava EU-a. Novim će se pravilima, nakon njihova donošenja, ubrzati imenovanje predstavnika za djecu bez pratnje te će se osigurati sredstva za njihove posebne potrebe, uključujući njihov prijelaz u odraslu dob i samostalan život. Djeci će se tijekom cijelog postupka ponuditi odgovarajući smještaj i pomoć, uključujući pravnu pomoć. Novim će se pravilima ujedno ojačati solidarnost među državama članicama i osigurati potpuna zaštita djece bez pratnje.

Čak i danas u Europi postoje djeca koja su od rođenja bez državljanstva ili, što je čest slučaj, koja su zbog migracija bez državljanstva. Apatridnost djeteta otežava pristup nekim osnovnim uslugama kao što su zdravstvena skrb i obrazovanje što može dovesti do nasilja i iskorištavanja.

Kad je riječ o **djeci žrtvama kaznenih djela**, velik broj slučajeva često nije prijavljen zbog dobi žrtve, nedovoljne osviještenosti o njihovim pravima i nedostatka dostupnih službi za prijavljivanje i potporu koje su prilagođene dobi djeteta i osposobljene za rodna pitanja. Posebni izazovi pojavljuju se pri utvrđivanju žrtava određenih kaznenih djela, kao što su **trgovanje ljudima ili seksualno zlostavljanje**, kako je istaknuto u Strategiji EU-a o pravima žrtava⁷⁴.

U Globalnoj studiji Ujedinjenih naroda o djeci lišenoj slobode iz 2019.⁷⁵ istaknuto je da je previše djece i dalje lišeno slobode jer su u sukobu sa zakonom ili se nalaze u postupcima migracije i azila. Nacionalna tijela, među ostalim i u državama članicama EU-a, moraju staviti na raspolaganje **održive i učinkovite mjere koje ne uključuju oduzimanje slobode** i povećati njihovu uporabu, u skladu s pravnom stečevinom EU-a, te osigurati da se zadržavanje primjenjuje samo kao krajnja mjera i na najkraće moguće vrijeme. Kad se roditelji nalaze u zatvoru, trebalo bi poticati i politike i prakse kojima se poštuje pravo njihove djece. Potpunom i ispravnom provedbom i primjenom Direktive o postupovnim jamstvima⁷⁶ u praksi će se osigurati bolja zaštita djece osumnjičene ili optužene u kaznenim postupcima.

Ključne mjere Europske komisije:

- predložiti 2022. horizontalnu zakonodavnu inicijativu za potporu uzajamnom priznavanju roditeljstva među državama članicama,
- doprinijeti osposobljavanju pravosudnih stručnjaka o pravima djeteta i pravosuđu prilagođenom djeci, u skladu s Europskom strategijom za pravosudnu izobrazbu za razdoblje 2021.–2024.⁷⁷, Europskom mrežom za pravosudno osposobljavanje (EJTN)⁷⁸, programima Pravosuđe i Građani, ravnopravnost, prava i vrijednosti te Europskom platformom za osposobljavanje europskog portala e-pravosuđe⁷⁹,
- zajedno s Vijećem Europe jačati provedbu Smjernica iz 2010. o pravosuđu prilagođenom djeci,

⁷⁴ [Strategija EU-a o pravima žrtava \(2020.–2025.\)](#), (COM(2020) 258 final)

⁷⁵ [Globalna studija UN-a o djeci lišenoj slobode](#), Manfred Nowak, 2019.

⁷⁶ [Direktiva o postupovnim jamstvima za djecu koja su osumnjičeni ili optuženi u kaznenim postupcima](#); 2016/800/EU

⁷⁷ [Europska strategija za pravosudnu izobrazbu za razdoblje 2021.–2024.](#) COM(2020) 713 final

⁷⁸ [Europska mreža za pravosudno osposobljavanje](#)

⁷⁹ [Portal e-pravosuđe](#), Europska platforma za pravosudno osposobljavanje

- osigurati ciljanu financijsku potporu transnacionalnim i inovativnim projektima za zaštitu djece migranata u okviru novog Fonda za azil, migracije i integraciju (AMIF)⁸⁰,
- pomoći državama članicama u razvoju učinkovitih i održivih alternativa zadržavanju djece u migracijskim postupcima.

Europska komisija poziva države članice da učine sljedeće:

- podupiru aktivnosti pružatelja pravosudnog osposobljavanja i svih relevantnih stručnih tijela u rješavanju pitanja prava djeteta te pitanja djeci prilagođenog i dostupnog pravosuđa i u tu svrhu dodijele potrebna sredstva za navedene aktivnosti izgradnje kapaciteta i iskoriste potporu FRA-e za jačanje kapaciteta u područjima kao što su pravosuđe prilagođeno djeci i djeca migranti,
- razviju konkretne alternative sudskim postupcima: od alternativa zadržavanju do primjene restorativne pravde i mirenja u kontekstu građanskog pravosuđa;
- provedu Preporuku Vijeća Europe o djeci s roditeljima u zatvoru⁸¹;
- jačaju sustave skrbništva za svu djecu bez pratnje, među ostalim sudjelovanjem u aktivnostima Europske mreže za skrbništvo⁸²;
- promiču i osiguraju univerzalan, besplatan i neposredan pristup matičnim knjigama rođenih i potvrdama za svu djecu. Nadalje, povećaju sposobnost dužnosnika na prvoj liniji da odgovore na problem apatridnosti i probleme povezane s državljanstvom u kontekstu migracija,
- poboljšaju suradnju u slučajevima s prekograničnim implikacijama kako bi se osiguralo potpuno poštovanje prava djeteta.

5. Digitalno i informacijsko društvo: EU u kojem se djeca mogu sigurno snalaziti u digitalnom okruženju i iskoristiti njegove mogućnosti

„Nemam računalo, u mojem selu nema interneta i nisam imao nikakve podatke. (...)Nisam se mogla spojiti na internet posljednja tri mjeseca i morala sam ponavljati razred.” (Djevojčica, 15, Španjolska).

Razvoj digitalnog okruženja i upotreba novih tehnologija otvorili su brojne mogućnosti. Od vrlo rane dobi djeca se igraju, stvaraju, uče, komuniciraju i izražavaju se u internetskom i povezanom okruženju. Digitalne tehnologije omogućuju djeci da budu dio globalnih pokreta i imaju ulogu aktivnih građana. Oni su digitalna generacija i mogu bolje napredovati u sve digitaliziranijem i povezanijem obrazovanju i budućim sustavima tržišta rada. Uporaba digitalnih alata može pomoći djeci s invaliditetom u učenju, povezivanju, komunikaciji i sudjelovanju u rekreativnim aktivnostima na internetu, pod uvjetom da su im dostupni.

Međutim, zbog nedostatka učinkovitih sustava za provjeru dobi ili roditeljsku kontrolu prisutnost djece na internetu povećava njihovu izloženost štetnim ili nezakinitim sadržajima, kao što su materijali o seksualnom zlostavljanju ili iskorištavanju djece, pornografija i sadržaji za odrasle, sexting, govor mržnje na internetu ili netočne informacije ili dezinformacije. Izloženost na internetu nosi sa sobom i rizik od štetnog i nezakinitog kontakta, kao što su seksualno zlostavljanje djece na internetu i nagovaranje djece u seksualne svrhe, kiberzlostavljanje ili zlostavljanje i uznemiravanje na internetu. Gotovo trećina djevojčica i

⁸⁰ Usvojit će se krajem lipnja / početkom srpnja 2021.

⁸¹ [Preporuka o djeci s roditeljima u zatvoru](#), Vijeće Europe, CM/Rec(2018)5

⁸² [Europska mreža za skrbništvo](#)

petina dječaka prošle je godine jedanput mjesečno bila izložena uznemirujućim sadržajima. Djeca pripadnici manjina češće se susreću s uznemirujućim događanjima na internetu⁸³. Među ispitanicima u dobi od 15 do 17 godina koji su LGBTI osobe, 15 % ispitanika suočilo se s uznemiravanjem na internetu zbog svoje seksualne orijentacije⁸⁴. Sve više trgovaca ljudima koristi se internetskim platformama za regrutiranje i iskorištavanje žrtava, pri čemu su djeca posebno ranjiva ciljna skupina⁸⁵.

U kontekstu strategije EU-a za učinkovitiju borbu protiv seksualnog zlostavljanja djece⁸⁶ Komisija je iznijela privremeni prijedlog kojim bi se poduzećima u području informacijskih i komunikacijskih tehnologija (IKT) omogućilo da nastave dobrovoljno izvještavati nadležna tijela o seksualnom zlostavljanju djece u mjeri u kojoj je takvo iskorištavanje zakonito te poziva suzakonodavce da brzo postignu dogovor o njegovu donošenju. Komisija će dugoročno predstaviti zakonodavni prijedlog za učinkovitu borbu protiv seksualnog zlostavljanja djece na internetu.

Prevelika izloženost ekranima i aktivnostima na internetu razlog je za zabrinutost za zdravlje i mentalnu dobrobit djece, što dovodi do povećanog stresa, manjka pozornosti, problema s vidom i nedostatka tjelesne aktivnosti i sporta.

Pandemija bolesti COVID-19 znatno je produljila vrijeme koje djeca provode na internetu zato što su se škola te kulturni i društveni život preselili na internet. To je dovelo do veće izloženosti opasnostima na internetu i dodatno povećalo digitalne nejednakosti. Jedno od deset djece prijavilo je da tijekom proljetne zabrane kretanja nije imalo nikakve aktivnosti na internetu i da je imalo rijedak kontakt s nastavnikom⁸⁷. Pristup internetu i dalje je problem za znatan broj djece u EU-u: kućanstva s visokim prihodima bilježe 20 % veći pristup internetu, dok je pristup internetu u ruralnim područjima znatno manji⁸⁸. U nedavnoj Komunikaciji o digitalnom desetljeću Europe Komisija je najavila ambiciozne ciljeve povezivosti za sva kućanstva u Europi⁸⁹.

EU je razvio pravne instrumente i političke inicijative kako bi se uzela u obzir prava djece u digitalnom okruženju⁹⁰. Kad je to potrebno, trebalo bi ih prilagoditi i ažurirati s obzirom na nove prijetnje i promjene te razvoj tehnologija. Revidiranom **Direktivom o audiovizualnim medijskim uslugama** poboljšana je zaštita djece od štetnog sadržaja i neprimjerene komercijalne komunikacije. U nedavno donesenom Aktu o digitalnim uslugama⁹¹ predlažu se obveze dužne pažnje za pružatelje usluga kako bi se zajamčila sigurnost korisnika na internetu, uključujući djecu. Kodeksom dobre prakse u suzbijanju dezinformacija⁹² uspostaviti

⁸³ „Naša Europa. Naša prava. Naša budućnost.”, *op. cit.*

⁸⁴ *A long way to go for LGBTI equality*. (Dug je put prema ravnopravnosti LGBTI osoba) FRA, 2020.

⁸⁵ *Treće izvješće o napretku u borbi protiv trgovanja ljudima* COM(2020) 661 final i SWD(2020) 226 final; *The challenges of countering human trafficking in the digital era*, (Izazovi u borbi protiv trgovanja ljudima u digitalnom dobu), Europol, 2020.

⁸⁶ *Strategija EU-a za učinkovitiju borbu protiv seksualnog zlostavljanja djece*, *op. cit.*

⁸⁷ *How families handled emergency remote schooling during the COVID-19 lockdown in spring 2020* (Kako su se obitelji nosile sa školom na daljinu tijekom ograničenja kretanja zbog bolesti COVID-19 u proljeće 2020.), 2020., JRC

⁸⁸ Eurostat. Istraživanje o uporabi IKT-a u kućanstvima i među pojedincima [*isoc_i_ci_in_h*], 2019.

⁸⁹ Komunikacija Komisije „Digitalni kompas do 2030.: europski pristup za digitalno desetljeće”, COM(2021) 118 final

⁹⁰ *Direktiva o suzbijanju seksualnog zlostavljanja i seksualnog iskorištavanja djece i dječje pornografije*, 2011/93/EU; *Okvirna odluka o suzbijanju određenih oblika i načina izražavanja rasizma i ksenofobije*, 2008/913/PUP; *Direktiva o audiovizualnim medijskim uslugama*, 2018/1808/EU; *Uredba o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka*, 2016/679/EU; *Direktiva o nepoštenoj poslovnoj praksi*, 2005/29/EZ; *Komunikacija „Suzbijanje dezinformacija na internetu: europski pristup*, COM(2018) 236 *Europska strategija za bolji internet za djecu*, COM(2012) 196.

⁹¹ *Komisijin Prijedlog uredbe o jedinstvenom tržištu za digitalne usluge (Akt o digitalnim uslugama)*, COM(2020) 825 final

⁹² Kodeks dobre prakse u suzbijanju dezinformacija uključuje niz obveza koje su preuzele glavne internetske platforme i trgovinske organizacije koje predstavljaju industriju oglašavanja i oglašivače kako bi ograničile učinak dezinformacija na

će se sustav zajedničke regulacije prilagođen suzbijanju rizika povezanih sa širenjem dezinformacija. Novim Akcijskim planom za digitalno obrazovanje (2021.–2027.)⁹³ promiče se digitalna pismenost u cilju suzbijanja dezinformacija, a naglasak se stavlja na obrazovanje i osposobljavanje. Na međunarodnoj razini upravo su objavljene smjernice o tumačenju prava djeteta u digitalnom okruženju⁹⁴.

Kad je riječ o pravilima o zaštiti podataka i privatnosti, djeca traže od poduzeća da razviju razumljive politike privatnosti za digitalne usluge i aplikacije te traže da budu uključena u osmišljavanje i razvoj novih digitalnih proizvoda kojima će se koristiti. Komisija je spremna poduprijeti ta nastojanja, posebno putem inicijativa Jamstvo boljeg interneta za mlade⁹⁵ i Poziv mladih na djelovanje⁹⁶.

Komisija će putem Digitalnog programa nastaviti pružati potporu centrima za sigurniji internet i platformi Bolji internet za djecu⁹⁷ kako bi se podigla svijest o kiberzlostavljanju, izgradili kapaciteti u vezi s kiberzlostavljanjem, prepoznale netočne informacije ili dezinformacije te promicalo zdravo i odgovorno ponašanje na internetu. U okviru predstojeće inicijative Putevi do školskog uspjeha⁹⁸ promicat će se sprječavanje kiberzlostavljanja. Programom Erasmus+⁹⁹ financirat će se inicijative za potporu sve djece u stjecanju digitalnih vještina.

Umjetna inteligencija ima i imat će velik utjecaj na djecu i njihova prava¹⁰⁰, na primjer u području obrazovanja, rasonode i pružanja zdravstvene skrbi. Međutim, može uključivati i neke rizike povezane s privatnošću, sigurnošću i zaštitom. U predstojećem prijedlogu Komisije o horizontalnom pravnom okviru za umjetnu inteligenciju utvrdit će se upotreba visokorizičnih sustava umjetne inteligencije koji predstavljaju znatan rizik za temeljna prava, uključujući temeljna prava djece.

Ključne mjere Europske komisije:

- donijeti 2022. ažuriranu strategiju Bolji internet za djecu;
- osmisлити i pojednostavniti postupak koji vode djeca s ciljem razvoja niza načela koja industrija treba promicati i poštovati¹⁰¹;
- promicati razvoj i uporabu dostupnih tehnologija IKT-a i pomoćnih tehnologija za djecu s invaliditetom, kao što su prepoznavanje govora, zatvoreni titlovi i druge tehnologije¹⁰², među ostalim na Komisijinim konferencijama i događanjima;
- osigurati potpunu provedbu Europskog akta o pristupačnosti¹⁰³;
- pojačati borbu protiv svih oblika seksualnog zlostavljanja djece na internetu, primjerice predlaganjem potrebnog zakonodavstva, uključujući obveze relevantnih pružatelja internetskih usluga da otkrivaju i prijavljuju materijal na internetu povezan sa seksualnim zlostavljanjem djece.

internetu. Od potpisnika Kodeksa tražit će se da ojačaju Kodeks u skladu sa smjernicama koje će Komisija izdati u proljeće 2021.

⁹³ [Akcijski plan za digitalno obrazovanje 2021.–2027.](#), COM(2020) 624.

⁹⁴ [Opća napomena br. 25 \(2021.\) o pravima djece u odnosu na digitalno okruženje](#), Odbor UN-a za prava djeteta

⁹⁵ [Obećanje mladih za bolji internet](#)

⁹⁶ [Poziv mladih na djelovanje](#)

⁹⁷ [Bolji internet za djecu](#)

⁹⁸ Najavljeno u [Komunikaciji o uspostavi europskog prostora obrazovanja do 2025.](#) COM(2020) 625 final

⁹⁹ [Program Erasmus+](#)

¹⁰⁰ [Načrt političkih smjernica o umjetnoj inteligenciji za djecu](#), UNICEF, 2020.

¹⁰¹ Nadovezujući se na predstojeći prijedlog niza digitalnih načela najavljenih u Komunikaciji „Digitalno desetljeće“

¹⁰² Uskladene europske norme, [Zahtjev za pristupačnost proizvoda i usluga IKT-a](#), ETSI, 2018.

¹⁰³ [Direktiva o zahtjevima za pristupačnost proizvoda i usluga](#), 2019/882/EU

Europska komisija poziva države članice da učine sljedeće:

- osiguraju učinkovit jednak pristup digitalnim alatima i brzom internetskoj vezi, digitalnoj pismenosti, pristupačnim internetskim obrazovnim materijalima i obrazovnim alatima itd. za svu djecu;
- podupiru razvoj osnovnih digitalnih kompetencija djece putem Okvira digitalnih kompetencija za građane¹⁰⁴;
- podupiru aktivnosti u području medijske pismenosti u okviru obrazovanja kako bi se razvila sposobnost djece da kritički ocjenjuju internetski sadržaj te otkrivaju dezinformacije i materijale povezane sa zlostavljanjem djece;
- podupiru i promiču rad centara za sigurniji internet koje sufinancira EU te pri razvoju internetskih komunikacijskih kanala podupiru otvaranje telefonskih linija za pomoć djeci i dežurnih telefonskih linija;
- potiču sudjelovanje djece, a posebno djevojčica, u znanosti, tehnologiji, inženjerstvu i matematici (STEM) i razbijaju rodne stereotipe u tom području kako bi se osigurale jednake mogućnosti na digitalnom tržištu rada.

Europska komisija poziva poduzeća IKT-a da učine sljedeće:

- osiguraju da su prava djece, uključujući privatnost, zaštitu osobnih podataka i pristup sadržajima prilagođenima dobi, uključena u tehničke i integrirane digitalne proizvode i usluge, među ostalim za djecu s invaliditetom;
- opreme djecu i roditelje odgovarajućim alatima za kontrolu vremena provedenog pred zaslonom i ponašanja te ih zaštite od učinaka prekomjerne upotrebe proizvoda na internetu i ovisnosti o njima;
- jačaju mjere za borbu protiv štetnog sadržaja i neprimjerene komercijalne komunikacije, kao što su jednostavni kanali za prijavljivanje i blokiranje ili djelotvorni alati za provjeru dobi;
- nastave ulagati napore u otkrivanje, prijavljivanje i uklanjanje nezakonitog sadržaja na internetu, uključujući seksualno zlostavljanje djece, sa svojih platformi i usluga, u mjeri u kojoj su te prakse zakonite.

6. Globalna dimenzija: EU koji podupire, štiti i osnažuje djecu u čitavom svijetu, među ostalim tijekom krize i sukoba.

„EU ima snagu koja ujedinjuje mnoge zemlje svijeta u zajedničkom cilju ostvarivanja mira, suradnje, jednakosti među ljudima, financiranja projekata za organizacije koje rade na zaštiti prava djece.” (Dijete, Albanija).

„Morate se spustiti duboko u jamu s pomoću užeta, uzeti ono po što su vas poslali i vratiti se natrag na površinu. Gotovo sam se ugušio u jami zbog nedovoljno kisika” (Dječak, 11, Tanzanija).

EU je predan promicanju, zaštiti, ostvarivanju i poštovanju prava djeteta na svjetskoj razini. Tom strategijom EU nastoji ojačati svoj položaj i u svojstvu ključnog globalnog aktera u tom pogledu. EU već ima vodeću ulogu u zaštiti i podupiranju djece diljem svijeta jačanjem

¹⁰⁴ [Okvir digitalnih kompetencija 2.0](#), Znanstveni centar EU-a, Europska komisija

pristupa obrazovanju, uslugama i zdravstvu te zaštitom od svih oblika nasilja, zlostavljanja i zanemarivanja, među ostalim u humanitarnom kontekstu.

Unatoč znatnom napretku tijekom posljednjih desetljeća previše **djece diljem svijeta još uvijek pati zbog kršenja ljudskih prava ili im prijeti opasnost od kršenja ljudskih prava, humanitarne krize, krize u pogledu okoliša i klime, nedostatka pristupa obrazovanju, pothranjenosti, siromaštva, nejednakosti i isključenosti**. Položaj djevojčica posebno je težak jer su one i dalje žrtve diskriminacije i rodno uvjetovanog nasilja, uključujući dječje, rane i prisilne brakove te genitalno sakaćenje žena već u dobi od 4 godine.

Gotovo dvije trećine djece svijeta živi u zemlji pogođenoj sukobom. Od toga svaka šesta osoba živi unutar 50 km od zone sukoba¹⁰⁵. To ne samo da ugrožava fizičko i mentalno zdravlje djece, već ih često može lišiti obrazovanja¹⁰⁶ i negativno utjecati na njihove buduće životne mogućnosti, kao i na životne mogućnosti u zajednicama iz kojih dolaze.

Djeca su također žrtve regrutiranja i iskorištavanja u oružanim sukobima. Njihovo sudjelovanje u sukobima ozbiljno utječe na njihovu tjelesnu, psihološku i emocionalnu dobrobit. Djevojčice i dječaci vojnici često su žrtve seksualnog nasilja koje se prečesto koristi kao ratno oružje.

Osim toga, procjenjuje se da svake godine 5,2 milijuna djece¹⁰⁷ mlađe od pet godina umre od uzroka koje je uglavnom moguće spriječiti i liječiti, od kojih su mnogi potaknuti siromaštvom, socijalnom isključenošću, diskriminacijom, rodnim normama i zanemarivanjem temeljnih ljudskih prava. Pandemija bolesti COVID-19 i klimatske promjene dodatno su pogoršale postojeće oblike diskriminacije djece te izloženost ranjivih skupina djece i obitelji u čitavom svijetu. Na vrhuncu pandemije oko 1,6 milijardi djece u svijetu nije pohađalo školu¹⁰⁸.

Djelovanje EU-a u vanjskoj dimenziji bit će usklađeno s obvezama utvrđenima u okviru Akcijskog plana EU-a za ljudska prava i demokraciju za razdoblje 2020.–2024.¹⁰⁹ i podržat će se ciljanim djelovanjem i u drugim relevantnim inicijativama, kao što su Smjernice EU-a za promicanje i zaštitu prava djeteta¹¹⁰, Smjernice o djeci u oružanim sukobima¹¹¹, Akcijski plan EU-a za rodnu ravnopravnost u vanjskom djelovanju (2021.–2025.)¹¹² i Priručnik o pravima djeteta¹¹³.

EU će u svakom kontekstu i dalje pridonositi osiguravanju kvalitetnog, sigurnog i uključivog obrazovanja, socijalne zaštite, zdravstvenih usluga, prehrane, čiste pitke vode, stanovanja, čistog zraka u zatvorenim prostorima i odgovarajućih sanitarnih uvjeta. Konkretno, **razvojnim politikama** EU-a (i). poboljšat će se univerzalno zdravstveno osiguranje kako bi se osigurale osnovne usluge za zdravlje majki, novorođenčadi, djece i adolescenata, uključujući mentalno zdravlje i psihosocijalnu potporu; (ii) poziva se na to da prehrambeni sustavi osiguraju hranjivu, sigurnu, cjenovno pristupačnu i održivu prehranu koja zadovoljava potrebe i prava djece i (iii) dodatno se ulaže u razvoj kvalitetnih i dostupnih obrazovnih sustava, uključujući predškolski odgoj, osnovnoškolsko, niže i više srednjoškolsko

¹⁰⁵ [Djeca pogođena oružanim sukobima, 1990.–2019.](#), Mirovni istraživački institut u Oslu, Trendovi u sukobima, 2020.

¹⁰⁶ [Međuagencijska mreža za obrazovanje u izvanrednim situacijama](#), 2020.

¹⁰⁷ [Djeca: povećavanje stope preživljavanja i dobrobiti](#), Svjetska zdravstvena organizacija, 2019.

¹⁰⁸ [Sažetak politike: Obrazovanje tijekom pandemije bolesti COVID-19 i nakon nje](#), Ujedinjeni narodi, kolovoz 2020.

¹⁰⁹ Zajednička komunikacija o [Akcijskom planu EU-a za ljudska prava i demokraciju za razdoblje 2020.–2024.](#), (JOIN/2020/5 final)

¹¹⁰ [Smjernice za promicanje i zaštitu prava djeteta](#), 2017.

¹¹¹ [Smjernice EU-a o djeci u oružanim sukobima](#), 2008.

¹¹² [Akcijski plan EU-a za rodnu ravnopravnost u vanjskom djelovanju \(2021.–2025.\)](#)

¹¹³ [Priručnik o pravima djeteta. Uključivanje prava djeteta u razvoju suradnju](#)

obrazovanje. Osim toga, financijskom pomoći poduprijet će se pristup škola cjenovno pristupačnoj i održivoj povezivosti te će digitalne vještine postati dio školskih kurikuluma i osposobljavanja nastavnika.

U **humanitarnim krizama** EU će nastaviti pomagati djeci uz primjenu pristupa temeljenog na potrebama u skladu s humanitarnim načelima te će osigurati da se u okviru pružanja pomoći vodi računa o pitanjima dobi i rodno osjetljivim pitanjima. EU će i dalje stavljati naglasak na zaštitu djece, suzbijanje svih vrsta nasilja nad djecom te osiguravanje mentalnog zdravlja i psihosocijalne potpore. Nadalje, stalan pristup sigurnom, kvalitetnom i uključivom obrazovanju od velike je važnosti kako bi se djeci i mladima pružile osnovne vještine, pružila zaštita i osjećaj normalnosti te doprinijelo miru te kako bi oni bili pokretač reintegracije i otpornosti.

Ukupno 152 milijuna djece (9,6 % sve djece u svijetu) žrtve su **dječjeg rada**, a 73 milijuna djece obavlja opasne poslove koji mogu bi naštetiti njihovu zdravlju, sigurnosti i razvoju¹¹⁴. U političkim smjernicama Komisije najavljen je pristup nulte tolerancije prema **dječjem radu**, čime se doprinosi globalnim naporima u okviru UN-ove Međunarodne godine za ukidanje dječjeg rada 2021¹¹⁵. Akcijski plan za ljudska prava i demokraciju¹¹⁶ obuhvaća i mjere za znatno smanjenje globalne pojavnosti dječjeg rada, u skladu s ciljnim datumom 2025. koji su Ujedinjeni narodi proglasili početkom potpunog ukidanja dječjeg rada u čitavom svijetu. Time će se obuhvatiti potpora besplatnom i lako dostupnom obveznom obrazovanju djece do njihove minimalne dobi za zaposlenje, kao i proširenje programa socijalne skrbi kako bi se obitelji izvukle iz siromaštva.

Sporazumi EU-a o trgovini i ulaganjima te opći sustav povlastica (OSP) imali su važnu ulogu u promicanju poštovanja temeljnih ljudskih i radničkih prava, u skladu s temeljnim konvencijama UN-a Međunarodne organizacije rada (ILO). Poseban prioritet bit će provedba tih obveza, uključujući suzbijanje dječjeg rada. EU će od trećih zemalja zahtijevati da redovito ažuriraju nacionalne popise opasnih zanimanja koja djeca nikada ne bi trebala obavljati. Također će pojačati napore kako bi se osiguralo da u opskrbnim lancima poduzeća iz EU-a nema dječjeg rada, posebno promicanjem održivog korporativnog upravljanja.

U skladu s Akcijskim planom za ljudska prava i demokraciju EU će uložiti dodatni trud kako bi osigurao **smisleno sudjelovanje djece**; sprečavanje, suzbijanje i reagiranje na sve oblike nasilja nad djecom, uključujući rodno uvjetovano nasilje; iskorjenjivanje ranih, prisilnih i dječjih brakova, genitalnog sakaćenja žena, trgovanja djecom, krijumčarenja, prosjačenja, (seksualnog) iskorištavanja i zanemarivanja. Pojačat će se i rad na sprječavanju i okončanju teških kršenja prava djece pogođene oružanim sukobima, među ostalim aktivnostima zagovaranja kojima se promiče poštovanje međunarodnog humanitarnog prava. Akcijskim planom podupiru se i partnerske zemlje u izgradnji i **jačanju** pravosuđa prilagođenog djeci i sustava za zaštitu djece, među ostalim za djecu migrante, izbjeglice i prisilno raseljenu djecu te djecu koja pripadaju manjinama, osobito Rome. EU će nastaviti podupirati preseljenje djece i drugih ranjivih osoba kojima je potrebna međunarodna zaštita u EU. EU će podupirati mjere za rješavanje problema djece na ulici, kao i ulaganja u razvoj kvalitetne alternativne skrbi i prijelaz s institucionalne skrbi na usluge podrške za život u obitelji i zajednici za djecu bez roditeljske skrbi i djecu s invaliditetom.

EU će i dalje uključivati prava djece u politički dijalog s partnerskim zemljama, a posebno u kontekstu pristupnih pregovora i procesa stabilizacije i pridruživanja. Promicat će i mjere za

¹¹⁴ [Globalne procjene dječjeg rada](#), Međunarodna organizacija rada, 2017.

¹¹⁵ [Međunarodna organizacija rada](#)

¹¹⁶ [Akcijski plan EU-a za ljudska prava i demokraciju za razdoblje 2020.–2024.](#), *op.cit.*

suzbijanje nasilja i diskriminacije, posebno u pogledu ranjive djece, uključujući potporu organizacijama civilnog društva. EU će podupirati praćenje i prikupljanje razvrstanih podataka o situaciji u kojoj se nalaze djeca u regiji te će o tome nastaviti izvješćivati u izvješćima za pojedine zemlje u okviru godišnjeg paketa za proširenje.

Kako bi ostvario te ciljeve EU će koordinirati upotrebu svih svojih dostupnih financijskih programa u okviru višegodišnjeg financijskog okvira za razdoblje 2021.–2027., a posebno Instrumenta za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju (NDICI) i Instrumenta pretprijetne pomoći III (IPA III) te instrumenta za humanitarnu pomoć.

Promicat će i djelovanja u multilateralnim i regionalnim forumima za ljudska prava, kampanjama zagovaranja i podizanja svijesti, kao i s civilnim društvom, djecom i adolescentima, nacionalnim institucijama za ljudska prava, akademskom zajednicom, poslovnim sektorom i drugim relevantnim dionicima.

Ključne mjere Europske komisije:

- za obrazovanje namijeniti 10 % ukupnih sredstava u okviru Instrumenta za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju u supsaharskoj Africi, Aziji i Pacifiku te Sjevernoj i Južnoj Americi i Karibima;
- nastaviti dodjeljivati 10 % sredstava humanitarne pomoći za obrazovanje u izvanrednim situacijama i dugotrajnim krizama te promicati prihvaćanje Deklaracije o sigurnim školama;
- raditi na tome da se iz opskrbnih lanaca poduzeća iz EU-a isključi dječji rad, posebno putem zakonodavne inicijative o održivom korporativnom upravljanju;
- promicati i pružati tehničku pomoć za jačanje sustava inspekcije rada za praćenje i provedbu zakona o dječjem radu;
- upravama partnerskih zemalja pružati tehničku pomoć u sklopu skupine Team Europe putem svojih programa i instrumenata, kao što su instrument SOCIEUX+, Instrument za tehničku pomoć i razmjenu informacija (TAIEX) i programi TWINNING;
- izraditi akcijski plan za mlade do 2022. kako bi se promicali osnaživanje i sudjelovanje mladih i djece;
- odrediti kontaktne točke za mlade i ojačati kapacitete za zaštitu djece u delegacijama EU-a.

7. Uključivanje perspektive djeteta u sve mjere EU-a

Kako bi se ostvarili ciljevi utvrđeni u strategiji, Komisija će osigurati da se perspektiva prava djece uključi u sve relevantne politike, zakonodavstvo i programe financiranja¹¹⁷. To će biti dio nastojanja da se stvori **kultura prilagođena djeci u donošenju politika EU-a** i poduprijet će se osposobljavanjem i izgradnjom kapaciteta za osoblje EU-a te boljom unutarnjom koordinacijom s pomoću Komisijina tima koordinatora za prava djeteta. Izradit će se kontrolni popis prava djeteta za uključivanje u sve politike.

Za razvoj politika utemeljenih na dokazima potrebni su pouzdani i usporedivi podaci. Komisija će pozvati FRA-u da nastavi pružati tehničku pomoć i metodološku podršku državama članicama u osmišljavanju i provedbi aktivnosti prikupljanja podataka. Nastavit će se i s većim razvrstavanjem po spolu i dobi Eurostatovih podataka i podataka koje su prikupile druge agencije EU-a, kao i istraživanjem posebnih tematskih područja obuhvaćenih

¹¹⁷ Vidjeti Prilog 2.

ovom strategijom. To će se postići unutar okvirnog programa za istraživanja i inovacije Obzor Europa (2021.–2027.)¹¹⁸.

Strategijom će se poticati uključivanje i koordinacija inicijativa na nacionalnoj razini i među ključnim dionicima kako bi se osigurala bolja provedba postojećih pravnih obveza EU-a i međunarodnih pravnih obveza. Komisija će u tu svrhu **do kraja 2021. uspostaviti i Mrežu EU-a za prava djece**. Nadovezujući se na rad postojeće neformalne stručne skupine za prava djeteta¹¹⁹, Mreža će ojačati dijalog i uzajamno učenje između EU-a i država članica o pravima djece te podupirati provedbu, praćenje i evaluaciju strategije. Sastojat će se od nacionalnih predstavnika, a u neke će aktivnosti uključiti, među ostalim, međunarodne i nevladine organizacije, predstavnike lokalnih i regionalnih vlasti i djecu. Komisija će razviti i bližu suradnju s regionalnim i lokalnim vlastima te s drugim relevantnim institucijama, regionalnim i međunarodnim organizacijama, civilnim društvom i pravobraniteljima za djecu.

Tu bi strategiju trebalo tumačiti zajedno sa strategijom za jačanje primjene Povelje o temeljnim pravima u EU-u i akcijskim planom za europsku demokraciju. Njome se dopunjuju ciljani naponi za konkretno ostvarivanje prava i vrijednosti EU-a u područjima kao što su¹²⁰ zaštita djece migranata, jednakost i uključenost, rodna ravnopravnost, borba protiv rasizma i pluralizam, prava građana EU-a, prava žrtava, borba protiv seksualnog zlostavljanja djece, socijalna prava te uključivo obrazovanje i osposobljavanje¹²¹. Ona je i u skladu s prioritetima utvrđenima u Akcijskom planu EU-a za ljudska prava i demokraciju¹²².

7.1 Doprinos sredstava EU-a provedbi strategije

Financiranje EU-a ključno je za potporu provedbi politika EU-a u državama članicama.

Tom će strategijom Komisija podupirati države članice da na najbolji način iskoriste sredstva EU-a u svojim inicijativama za zaštitu i ostvarivanje prava djeteta. Strategijom bi također trebalo potaknuti da se proračuni izrađuju uzimajući u obzir prava djeteta u izradi proračuna i istražiti načine za praćenje trošenja sredstava iz proračuna EU-a u tom području kako bi se sredstva usmjerila na najhitnije potrebe. Države članice trebale bi u programima financiranja EU-a dati prednost financiranju za potrebe prava djeteta, u skladu s potrebama utvrđenima na nacionalnoj i regionalnoj razini. U okviru višegodišnjeg financijskog okvira za razdoblje 2021.–2027.,

Europskim socijalnim fondom plus (ESF+) i Europskim fondom za regionalni razvoj (EFRR) podupiru se ulaganja u razvoj ljudskih kapaciteta i infrastrukture, opremu i pristup uslugama u obrazovanju, zapošljavanju, stanovanju, socijalnoj i zdravstvenoj skrbi te skrbi za djecu, kao i prijelaz s institucionalnih usluga na usluge podrške za život u obitelji i zajednici.

¹¹⁸ [Obzor Europa](#)

¹¹⁹ [Neformalna stručna skupina za prava djeteta](#), Europska komisija

¹²⁰ [Komunikacija o zaštiti djece migranata](#), COM(2017) 211 final [Komunikacija: Strategija za rodnu ravnopravnost 2020.–2025.](#), COM(2020) 152 final; [Komunikacija o strateškom okviru EU-a za jednakost, uključivanje i sudjelovanje Roma](#), COM(2020) 620 final i [Preporuka Vijeća o jednakosti, uključivanju i sudjelovanju Roma](#) (2021/C 93/01); [Komunikacija o ravnopravnosti LGBTIQ osoba 2020.–2025.](#), COM(2020) 698 final, [Akcijski plan za integraciju i uključivanje 2021.–2027.](#), COM(2020) 758 final, i [Strategija o pravima osoba s invaliditetom](#); [Komunikacija o planu EU-a za borbu protiv rasizma](#) za razdoblje 2020.–2025. COM(2020) 565 final i predstojećoj strategiji za borbu protiv antisemitizma, planiranoj za 2021.; [Izviješće o građanstvu EU-a iz 2020. Jačanje položaja građana i zaštita njihovih prava](#), COM(2020) 730 final, [Strategija EU-a za prava žrtava \(2020.–2025.\)](#), COM(2020) 258, [Strategija EU-a za učinkovitiju borbu protiv seksualnog zlostavljanja djece](#), COM(2020) 607

¹²¹ [Preporuka Komisije Ulaganje u djecu: prekidanje kruga prikraćenosti](#) (2013/112/EU) [Europski stup socijalnih prava](#); [Akcijski plan za provedbu europskog stupa socijalnih prava](#), COM(2021) 102 final [Prijedlog preporuke Vijeća o uspostavi europskog jamstva za djecu](#), COM(2021) 137; [Komunikacija o uspostavi europskog prostora obrazovanja do 2025.](#) (COM(2020) 625 final); i [Akcijski plan za digitalno obrazovanje 2021.–2027.](#), COM(2020) 624.

¹²² [Akcijski plan EU-a za ljudska prava i demokraciju za razdoblje 2020.–2024.](#), JOIN(2020) 5 final.

Države članice u kojima je stopa rizika od siromaštva ili socijalne isključenosti djece viša od prosjeka EU-a (u razdoblju 2017.–2019.) morat će izdvojiti 5 % sredstava iz fonda ESF+ za borbu protiv siromaštva djece, dok će druge države članice morati izdvojiti primjereni iznos sredstava za te potrebe. U programskom razdoblju 2021.–2027. države članice trebale bi ispuniti nekoliko uvjeta koji omogućuju provedbu i koji bi mogli biti usko povezani s mjerama za prava djeteta. Time su obuhvaćeni politički okviri u području smanjenja siromaštva, integracije Roma i usklađenosti UN-ove Konvencije o pravima osoba s invaliditetom s Poveljom. Novim Fondom za azil, migracije i integraciju poboljšat će se zaštita djece migranata bez pratnje priznavanjem i pružanjem financijske potpore i poticaja za njihov poseban prihvata, smještaj i druge posebne potrebe, uz stopu sufinanciranja do 75 %, koja se može povećati na 90 % za projekte koji se provode u okviru posebnih mjera.

Drugi fondovi i programi EU-a mogu se koristiti za ostvarivanje prava djece, uključujući program Pravosuđa, program CERV, Erasmus+, Obzor 2020., Digitalni program, Mehanizam za oporavak i otpornost, Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj (EPFRR), REACT-EU i InvestEU. Osim toga, instrumentom za tehničku potporu može se na zahtjev pružiti tehnička potpora državama članicama u razvoju mjera za izgradnju kapaciteta.

Države članice pozivaju se da osiguraju koordinirani pristup na nacionalnoj, makroregionalnoj¹²³, regionalnoj i lokalnoj razini u programiranju i provedbi fondova EU-a te da lokalne i regionalne vlasti, organizacije civilnog društva, uključujući organizacije koje rade s djecom i za njih, te socijalne i gospodarske partnere uključe u pripremu, reviziju, provedbu i praćenje programa za fondove EU-a za razdoblje 2021.–2027.

Strategijom se nastoje ukloniti i neravnopravnosti koje su pojačane zbog krize uzrokovane bolešću COVID-19, koja je nerazmjerno utjecala na ranjivu djecu. U okviru tog rada Komisija će poticati države članice da u potpunosti iskoriste mogućnosti koje nudi instrument NextGenerationEU kako bi ublažile nerazmjerni učinak krize te će pomoći državama članicama da uvrste prava djece u osmišljavanje i provedbu reformi s pomoću instrumenta za tehničku potporu.

Kako bi se ostvario stvaran napredak na terenu, ta strategija mora biti popraćena **obvezama i ulaganjima na nacionalnoj razini**. Komisija poziva države članice EU-a da razviju, ako još nisu dostupne, čvrste nacionalne strategije o pravima djeteta utemeljene na dokazima, u suradnji sa svim relevantnim dionicima, uključujući djecu te u sinergiji s drugim relevantnim nacionalnim strategijama i planovima. Također poziva države članice da ratificiraju sve fakultativne protokole Konvencije UN-a o pravima djeteta i fakultativne protokole Konvencije UN-a o pravima osoba s invaliditetom te da uzmu u obzir zaključna zapažanja Odbora UN-a za prava djeteta¹²⁴ i Odbora UN-a za prava osoba s invaliditetom¹²⁵. Komisija poziva države članice i da podupru sve mjere preporučene u toj strategiji odgovarajućim financijskim sredstvima, uključujući financijska sredstva EU-a.

Zaključak

Europska komisija u potpunosti je predana podupiranju djece da razviju svoj potencijal kao angažirani, odgovorni građani. Kako bi se to ostvarilo, sudjelovanje u demokratskom životu mora započeti u djetinjstvu. Sva djeca imaju pravo izraziti svoje mišljenje o pitanjima koja se odnose na njih te pravo da se ta mišljenja uzmu u obzir. Kako bi se omogućilo njihovo

¹²³ [Makroregionalna strategija](#), Europska komisija

¹²⁴ [Odbor UN-a za prava djeteta](#), zaključna zapažanja

¹²⁵ [Odbor UN-a za prava osoba s invaliditetom](#), zaključna zapažanja

aktivno sudjelovanje, moramo se boriti i protiv siromaštva, nejednakosti i diskriminacije kako bismo prekinuli međugeneracijski prijenos nepovoljnog položaja.

Ta je strategija planski uključiva, a takva će biti i njezina provedba. Komisija će pratiti provedbu strategije na razini EU-a i nacionalnoj razini te izvješćivati o napretku na godišnjem **Europskom forumu o pravima djeteta**. Djeca će sudjelovati u praćenju i evaluaciji, posebno putem buduće platforme za sudjelovanje djece. Mjere iz strategije prilagodit će se prema potrebi.

Komisija poziva Europski parlament i Vijeće da podrže ovu strategiju te da zajednički rade na njezinoj provedbi. Komisija poziva Odbor regija i Europski gospodarski i socijalni odbor da promiču dijalog s lokalnim i regionalnim vlastima i civilnim društvom.

Svi smo odgovorni slušati djecu i djelovati odmah. Riječima jednog od članova Dječjeg Vijeća Eurochild: „*Dobro učinjeno je bolje nego dobro rečeno.*”